

10/9 KVALITETSYSTEMER FOR VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

Behandlinger

Kompetanseutvalget - 19. mai 2010

Saksfremlegg: KVALITETSYSTEMER FOR VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

1 (Hoveddokument) KVALITETSYSTEMER FOR VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

Arkivsak: 08/01632

Ugradert

Arkivkode: _

Saksbeh: Sverrir Gardarsson

Saksgang	Møtedato	Saksnr.
Kompetanseutvalget	19.-20.05.10	10/9
Yrkesopplæringsnemnda	04.05.10	10/8

**KVALITETSYSTEM FOR VIDEREGÅENDE OPPLÆRING – ÅRSRAPPORTER
FAGOPPLÆRING****FYLKESRÅDENS INNSTILLING:**

Kompetanseutvalget er meget godt fornøyd med kvalitetsarbeidet i lærebedriftene og opplæringskontorene. Spesielt er det gledelig at resultatene ved avlagt fag- og svenneprøve ligger blant de høyeste i landet. Antallet hevede lærekontrakter (bortvalg) i 2009 oppgis til 64. Dette tallet er høyt i forhold til inngåtte lærekontrakter og Kompetanseutvalget forutsetter at dette vies spesiell oppmerksomhet i det videre arbeid.

Kompetanseutvalget tar årsrapportene for fagopplæring til etterretning.

Vadsø., den 6.mai 2010

Knut Mortensen

Fylkesråd

BAKGRUNN

I opplæringsloven §4-7 fremkommer at Opplæringskontor og lærebedrifter skal ha intern kvalitetssikring og rapportere årlig til skoleeier. Loven sier ytterligere, §13-10.

”Kommunen/fylkeskommunen og skoleeier for private skole etter §2-12 har ansvaret for at krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte, under dette å stille til disposisjon dei ressursene som er nødvendige for at krava skal kunne oppfylles”.

Kvalitetssystemet er fremlagt Kompetanseutvalget som en orienteringssak den 09.02.2009. Rapportering til skoleeier skjer to ganger årlig fra skolene, og en gang årlig fra de selvstendige lærebedriftene og opplæringskontorene. Innsendte årsrapporter vil danne grunnlaget for oppfølging av lærebedriftene, opplæringskontorene og de videregående skolene.

BESKRIVELSE

Den 23.02.09 gjorde fylkesopplæringsjefen et beslutningsvedtak som sier at *Kvalitetssystem for videregående opplæring i Finnmark* skal være gjeldende fra 02.01.09.

Opplæringsavdelingen har besøkt 4 opplæringskontor og 6 lærebedrifter hvor kvalitetssystemene, dokumentasjon av opplæringen, og andre sider knyttet til opplæringen ble gjennomgått. På forhånd utarbeidet opplæringsavdelingen i samarbeid med arbeidsutvalget for opplæringskontorene en mal som ble en rettesnor for utviklingsdialogene som i snitt tok ca 2 timer med opplæringskontorene og 1,5 timer med lærebedriftene. Gjennomgangen som ble gjennomført i uke 11 og 12, viste at i tillegg til de kompetansehevingskurs fylkeskommunen arrangerer for faglige ledere og instruktører i lærebedriftene, arrangerer opplæringskontorene og i enkelttilfeller lærebedriftene, egne kurs både for lærlinger, faglige ledere og instruktører.

VURDERING

Generelt har vår gjennomgang av årsrapportene og utviklingsdialogene vist at kvalitetssikringen på lærestedene i all hovedsak tilfredsstillende kravene i lov og forskrift med noen unntak. Gjennomgangen har også avdekket at en del rutiner som opplæringsavdelingen praktiserer trenger å omarbeides og kvalitetssikres.

Det oppfattes som svært positivt at Finnmark fylkeskommune ved opplæringsavdelingen besøker de ulike læringsarenaene. Utviklingsdialogene bar prek av åpenhet og gjensidig utveksling av informasjon knyttet til fag- og yrkesopplæringen i sin helhet.

Positive funn

- Høy faglig kvalitet i lærebedriftene og opplæringskontorene, både mht til utstyr, kursing og kompetanse blant faglige ledere og instruktører.
- Stor grad av individuell tilrettelegging for lærlingene, selv om dette ofte ikke er skriftlig dokumentert. Systemer for dokumentasjon bør prioriteres i det videre arbeid.
- For de som kommer så langt som til fag- eller svenneprøve er prosentandelen som oppnår ”Bestått meget godt” og ”Bestått” blant det høyeste i landet.
- Lærebedriftene tenker langsiktig ved inntak av lærlinger, dette med sikte på å fast ansette etter fullført læretid.
- Prosjekt til fordypning (PTF) og andre former for praksisperioder blir spesielt fremhevet som vellykkede tiltak, og bør videreutvikles
- Dialogen mellom skolene og opplæringskontorene begynner å ta form, det videre samarbeidet skal fokusere på oppfølging av lærlingene

Mindre positive funn:

- Flere lærebedrifter etterlyser oppdaterte opplæringsbøker som er tilpasset Kunnskapsløftet som kom i 2006. I noen fag støtter bedriftene seg til opplæringsbøker basert på Reform 94. Spesielt er dette et problem for små lærebedrifter som ikke har kapasitet til å utarbeide lokale læreplaner
- I noen fag støtter bedriftene seg til opplæringsbøker basert på Reform 94. Spesielt er dette et problem for små lærebedrifter som ikke har kapasitet til å utarbeide lokale læreplaner.
- Oversikt over godkjente selvstendige lærebedrifter (de som ikke er tilsluttet et opplæringskontor), må oppdateres og kvalitetssikres bedre enn i dag.
- I vår vurdering denne gang har ikke lærlingene vært med i utviklingsdialogene. Denne praksisen bør vurderes på nytt, både mht deltakelse fra lærlingenes side og i hvilken form evt. deltakelse bør skje.
- Opplæringsavdelingens oversikt over godkjente selvstendige lærebedrifter (som ikke er tilsluttet et opplæringskontor), må oppdateres og kvalitetssikres bedre enn tilfellet er i dag.

Generelt er det to forhold som går igjen og som trenger å forebedres og kvalitetssikres:

Altfor mange lærlinger går igjennom hele læretida uten noen gang å gå opp til fag- eller svenneprøve, og mange slutter uten at våre rutiner fanger dette opp på tidlig nok tidspunkt. Her er det påkrevd at både fylkeskommunen og lærebedriftene i lag samarbeider og utvikler systemer som fanger opp denne problematikken.

De aller fleste lærebedriftene gir en fullverdig opplæring i tråd med gjeldende lover og forskrifter. Det som imidlertid fremkom under våre utviklingsdialoger var at skriftlig dokumentasjon på gjennomført arbeid og delprøver, ikke er godt nok innarbeidet i bedriftenes kvalitetssystemer. Det er imidlertid store variasjoner lærebedriftene i mellom.

KONKLUSJON

Det er av stor betydning at det er et godt samarbeid mellom skoleeier, opplæringskontor og lærebedrifter. Fylkesrådmannen ser denne typen utviklingsdialoger som et godt verktøy i så måte og ser frem til de positive effektene av det arbeidet som nå er igangsatt.

Opplegget for kvalitetssikring og utviklingsdialogene videreføres etter opplæringslovens bestemmelser med tilpasset vurderingskjema basert på de erfaringer som er gjort, og innkomne tilbakemeldinger.

Fylkesrådmannen anbefaler at Kompetanseutvalget tar årsrapportene for fagopplæring til etterretning.

Vadsø 27. april 2010

Tom Mikalsen
fylkesrådmann

Unn Martinsen

VEDLEGG

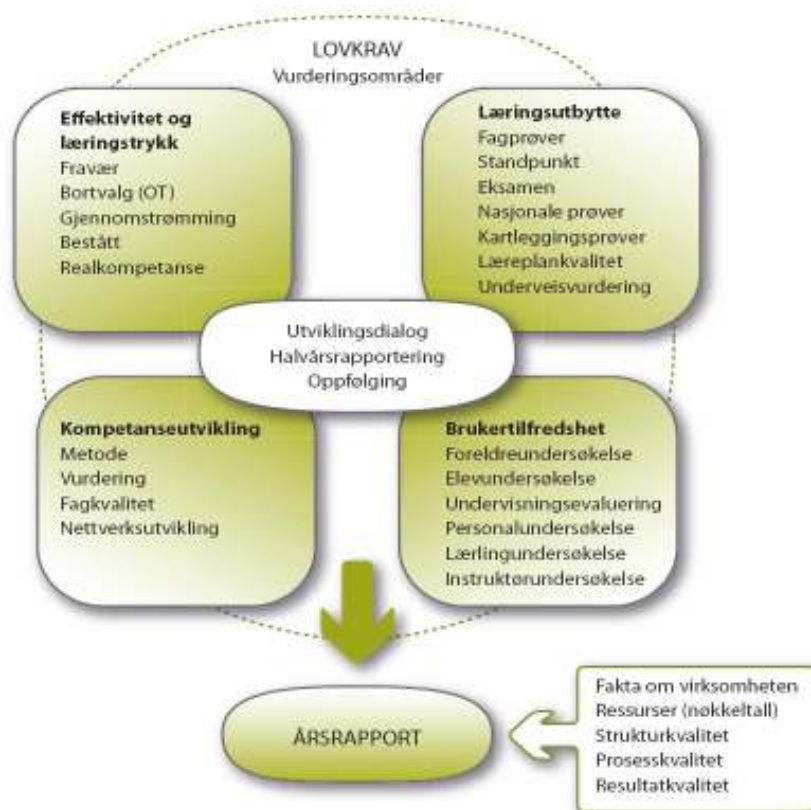
1. Vedlegg årsrapporter opplæringskontor
2. Vedlegg årsrapporter lærebedrifter

Saksfremlegg: KVALITETSSYSTEMER FOR VIDEREGÅENDE OPPLÆRING
2 (Vedlegg) Utfyllt årsrapport lærebedrifter.doc

**KVALITETSSYSTEM FOR
VIDEREGÅENDE OPPLÆRING
I FINNMARK**

Årsrapport for selvstendige lærebedrifter 2009

Til grunn for Finnmark fylkeskommunes modell for kvalitetssystemet ligger settet med de nasjonale kvalitetsindikatorer. Kvalitetsindikatorene finner man igjen i vurderingsområdene (se modell under) samt de fakta for virksomheten som skoler og opplæringskontor/lærebedrifter skal legge til grunn for sin årsrapport til skoleeier.

Kilde: Kvalitetssystem for videregående opplæring i Finnmark

Årsrapporten skal dekke perioden 01.01 til 31.12. Områdene for årsrapporten vil kunne bli justert fra år til år. Årsrapporten vil danne grunnlag for oppfølging på utvalgte lærebedrifter.

Opplæringsloven § 4-7: *Lærebedrifta skal ha intern kvalitetssikring, slik at lærlingen eller lære kandidaten får opplæring i samsvar med lova her og forskrifta til denne. (...) Lærebedrifta skal årleg rapportere til fylkeskommunen om opplæringa av lærlingar og lære kandidatar.*

Forskriften § 11-3: *Lærebedrifta pliktar å gi den informasjon som fylkeskommunen krev for å kunne vurdere om godkjenning skal givasr eller vidareførast, og for å kunne fastsetje og utbetale tilskott. Lærebedrifta skal medverke til å etablere administrative system og å innhente statistiske og andre opplysningar som trengst for å vurdere tilstanden og utviklinga innanfor opplæringa.*

Frist: 31. januar 2010

Årsrapportene skal legges fram for Kompetanseutvalget i mai-møtet 2010. Rapportene er derfor offentlig og det er viktig at personvernet ivaretas og at den enkelte lærling/lærekandidat ikke kan gjenkjennes eller identifiseres (jf. Personvernloven § 1 og § 2 nr. 1, Forvaltingsloven § 13 samt Offentlighetsloven § 13.)

LOVKRAV

Lærebedriftenes system for kvalitetssikring av opplæringa:

(Opplæringsloven § 4 – 7: Lærebedrifta skal ha intern kvalitetssikring, slik at lærlingen eller lærekandidaten får opplæring i samsvar med lova her og forskrifta til denne.)

- Personlig oppfølging av instruktører og faglige ledere
- Opplæringsbøker – samtaler og bruk av ulike kompetanseforum
- Gjennomgang og bruk av læreplaner
- Bruk av månedsplaner, fra læreplanmål til praktisk arbeid
- Kvalitetssystemer som beskriver et opplegg for alle nyansatte. I tillegg er det klare ansvarsavklaringer i forhold til hvem som har oppfølgingsansvar for lærlingene, og hvordan opplæringen er organisert
- Lærlingen deltar i planlegging, gjennomføring og evaluering av sitt arbeid
- Opplegg for varierte arbeidsoppgaver – testing om vedkommende mestere de ulike arbeidsområdene
- Individuelt tilpasset opplæringsplaner
- Tett samarbeid med opplæringskontorene
- ½ samtaler og i tillegg til "medarbeidersamtaler"
- Teori/opplæringsystemer og oppfølging fra ulike skoler, opplæringskontor og bransjeorganisasjoner
- Muntlige- og skriftlige delprøver
- Egne opplegg innenfor feilsøking, reparasjon og vedlikehold
- Rutiner for tiltak ved evt. Fravær, eller andre problemer i læreforholdet
- Innsyn og oppfølging av logg

LÆRINGSUTBYTTE OG BRUKERTILFREDSHET

Er det utarbeidet interne planer for opplæringen av lærlinger og lærekandidater?

ja (x alle) – men det er ofte mangelfull dokumentasjon på dette) nei (ingen)

Inngår tilpasset opplæring i den interne planen? **ja (x) , hvor dette ikke finnes er det opplæringskontorene som har ansvaret for dette**

Opplæringsloven § 4 – 4: Lærebedrifta skal utvikle ein intern plan for opplæringa, for å sikre at lærlingen eller lærekandidaten får ei opplæring som tilfredsstillar krava i læreplanen, eventuelt den individuelle opplæringsplanen.

Opplæringsloven § 1 – 3: Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen og lærekandidaten.

Gjennomføres det halvårlege vurderingssamtaler som dokumenteres for alle lærlinger/lærekandidater? **ja (x) nei (ingen) i noen grad (x), av opplæringskontorene**

Forskrift til opplæringsloven § 3 – 11: Eleven, lærlingen og lærekandidaten har minst ein gong kvart halvår rett til ein samtale med kontaktlæraren eller instruktøren om sin utvikling i forhold til kompetansemåla i faget. (Jf. forskrift til opplæringsloven § 3 – 14 og 3 – 16)

Deltar lærlingene/lærekandidatene i planlegging, gjennomføring og evaluering av opplæringen? **ja (x alle) nei (ingen)**

BORTVALG

Antall hevede lærekontrakter i 2009:

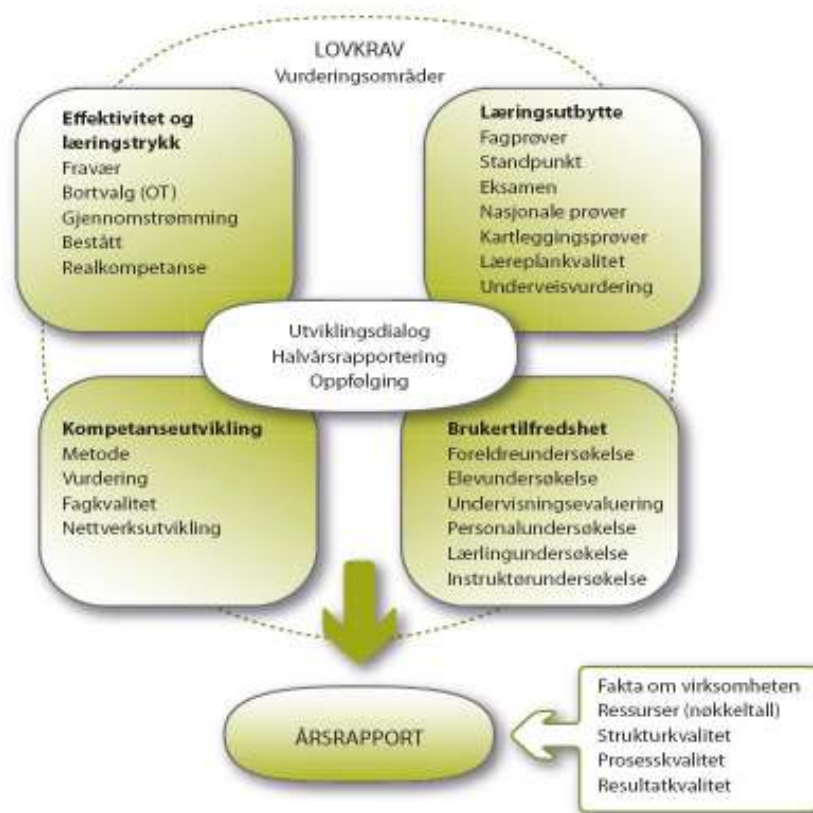
Totalt i Finnmark 64 hevinger.

Sluttårsaker:

Se vedlagt oppsummering og gjennomgang av opplæringskontorenes
årsrapporter

Årsrapport for opplæringskontor 2009

Til grunn for Finnmark fylkeskommunes modell for kvalitetssystemet ligger settet med de nasjonale kvalitetsindikatorer. Kvalitetsindikatorene finner man igjen i vurderingsområdene (se modell under) samt de fakta for virksomheten som skoler og opplæringskontor/lærebedrifter skal legge til grunn for sin årsrapport til skoleeier.

Kilde: Kvalitetssystem for videregående opplæring i Finnmark

Årsrapporten skal dekke perioden 01.01 til 31.12. Områdene for årsrapporten vil kunne bli justert fra år til år. Årsrapporten vil danne grunnlag for oppfølgingsbesøk på utvalgte opplæringskontor.

Opplæringsloven § 4-7: *Lærebedrifta skal ha intern kvalitetssikring, slik at lærlingen eller lærekandidaten får opplæring i samsvar med lova her og forskrifta til denne. (...) Lærebedrifta skal årleg rapportere til fylkeskommunen om opplæringa av lærlingar og lærekandidatar.*

Forskriften § 11-3: *Lærebedrifta pliktar å gi den informasjon som fylkeskommunen krev for å kunne vurdere om godkjenning skal givasr eller vidareførast, og for å kunne fastsetje og utbetale tilskott. Lærebedrifta skal medverke til å etablere administrative system og å innhente statistiske og andre opplysningar som trengst for å vurdere tilstanden og utviklinga innanfor opplæringa.*

Frist: 31. januar 2010

Årsrapportene skal legges fram for Kompetanseutvalget i mai-møtet 2010. Rapportene er derfor offentlig og det er viktig at personvernet ivaretas og at den enkelte lærling/lærekandidat ikke kan

gjenkjennes eller identifiseres (jf. Personvernloven § 1 og § 2 nr. 1, Forvaltingsloven § 13 samt Offentlighetsloven § 13.)

LOVKRAV

Beskriv kort opplæringskontorenes system for kvalitetssikring av opplæringa i medlemsbedriftene: (Opplæringsloven § 4 – 7: Lærebedrifta skal ha intern kvalitetssikring, slik at lærlingen eller lære kandidaten får opplæring i samsvar med lova her og forskrifta til denne.)

- *Bruk av opplæringsbøker/permer – opplæringsboken.no / Safir OK*
- *Læreplaner/kompetansemål*
- *Mappevurdering – underveisvurderinger med praktiske prøver*
- *Skriftlige evalueringssmøter*
- *Bruk av Fronter med logging og oppfølging av lærlinger*
- *Startseminar, gjennomgang av rettigheter og plikter*
- *Besøk av lærebedrifter – samtaler med lærlinger og faglige ledere*
- *Avslutningsseminarer for de som skal avlegge fagprøver i regi av prøvenemnder*
- *Bruk av KS-system, som beskriver instruks for daglig drift av kontoret, formidling av lærlinger, inngåelse av kontrakter, oppfølging av kontrakter, evalueringer av lærlingbesøk, fagprøve, økonomi, styre og komiteer*
- *Bruk av bransjeorganisasjoner – sentralt*
- *Felles digital plattform for informasjon, dokumentasjon og evaluering (fiff)*

LÆRINGSUTBYTTE OG BRUKERTILFREDSHET

Totalt innkomne årsrapporter 16.

Er det utarbeidet interne planer for opplæringa av lærlinger og lære kandidater?
ja (x alle 16) nei (ingen)

Inngår tilpasset opplæring i den interne planen? **ja (x alle) nei (ingen)**

Opplæringsloven § 4 – 4: Lærebedrifta skal utvikle ein intern plan for opplæringa, for å sikre at lærlingen eller lære kandidaten får ei opplæring som tilfredsstillar krava i læreplanen, eventuelt den individuelle opplæringsplanen.

Opplæringslovens § 1 – 3: Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen og lære kandidaten.

Gjennomføres det halvårlege vurderingssamtaler som dokumenteres for alle lærlinger/lære kandidater? **ja (x alle) nei (ingen)**

Deltar opplæringskontoret på slike samtaler? **ja (13) nei (ingen) ved behov (3)**

Forskrift til opplæringsloven § 3 – 11: Eleven, lærlingen og lære kandidaten har minst ein gong kvart halvår rett til ein samtale med kontaktlæraren eller instruktøren om sin utvikling i forhold til kompetansemåla i faget. (Jf.

forskrift til opplæringsloven § 3 – 14 og 3 – 16)

Deltar lærlingene/lærekandidatene i planlegging, gjennomføring og evaluering av opplæringen? **ja (Alle 16) nei (ingen)**

BORTVALG

Antall hevede lærekontrakter i 2009:

Totalt 64 lærekontrakter hevet, derav 27 for menn og 37 for kvinner.

Sluttårsaker:

- Liten motivasjon og fremmøte på lærebedriften
- Omvalg – starter på studieforbereende
- Sykdom / Flytting
- Ikke faglig sikket
- Lærlingene slutter etter eget ønske – feil yrkesvei
- Konkurser i bedrifter – i samarbeid mellom bedriften og fylkeskommunen er det funnet nye lære plasser
- Brudd på interne forhold
- Annet

KOMPETANSEHEVING

Kompetanseheving av faglige ledere/instruktører igangsatt i regi av opplæringskontoret i perioden 01.01.09 – 31.12.09:

|

- Laget bedriftsperm basert på KS`s mal
- Deltakelse på FFK`s samlinger for instruktører og faglige ledere
- Seminar om Kunnskapsløftet
- Fagkurser i regi av opplæringskontorene
- Samarbeid med laugene, NHO
- Fiff-kurs (dataopplæring på digitale læringsplattformer)
- Samlinger – kursing i bruk av læreplaner og utforming av minisvenneprøver
- Veiledning ved lærlingsamtaler og oppstartsamtaler
- Annet

Kompetanseheving av lærlinger/lærekandidater igangsatt i regi av opplæringskontoret i perioden 01.01.09 – 31.12.09:

- Innføring av Yrkessjøførdirektivet for lærlinger i yrkessjøfør

- Lærlingene meldes på lokale kurs i regi av arbeidsgiver
- Eksamens foreberedende kurs for vektere og kontor – Sa 7019
- Opplæring i føring av dokumentasjon opp mot kompetansemål
- Fagkurs eksternt etter behov og motivasjon hos lærlingene
- Ikke lovpålagte kurs som: ADK-kuurs (rørleggere), Sveisekurs (rørlegere), Stillasjekurs (tømrere, malere, blikk)
- Finnmarkscup for Kokk- og servitørlærlinger, deltakelse på Krabbefestivalen, div skolebesøk
- Lærlingsundersøkelser
- Deltakelse i NRLs årsmøte, kombinert med lærlingsamling
- EI-skolen for elektriker lærlingene (nettbasert + rettelærer i bedrift)
- Teori for bilfagene
- Annet